

NGHIÊN CỨU SỰ MỌC VÀ HÌNH THÀNH QUẢ THỂ NẤM CỐC LỚN *CLITOCYBE MAXIMA* (GARTN. EX MEY.: FR.) QUÉL.

Nguyễn Thị Bích Thủy, Ngô Xuân Nghiễn, Cồ Thị Thùy Vân

Viện Di truyền Nông nghiệp

Trịnh Tam Kiệt

Viện Vi sinh vật và Công nghệ sinh học- Đại học Quốc gia Hà Nội

I. MỞ ĐẦU

Nấm *Clitocybe maxima* (Gartn. ex Mey.: Fr.) Qué. thuộc bộ Agaricales (bộ nấm tán), họ Tricholomatacea, là loài nấm ăn ngon, giòn, mùi thơm nhẹ. Nấm Cốc lớn chứa nhiều axit amin và chất khoáng cần thiết cho cơ thể, hàm lượng axit amin chiếm 16,5% chất khô, hàm lượng lysin đứng đầu trong các loài nấm ăn, hàm lượng protein trong nấm Cốc lớn tương đương với trong nấm Hương và nấm Kim châm. Ở Việt Nam loài nấm này mới được nhập và đang nghiên cứu ở qui mô phòng thí nghiệm nhỏ, vì vậy việc đầu tư nghiên cứu kỹ lưỡng hơn nhằm đưa loài nấm ăn này ra sản xuất, làm đa dạng hoá các loài nấm ăn là vấn đề cấp thiết.

II. NGUYÊN LIỆU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nấm *Clitocybe maxima* ký hiệu Bi được nhập từ Trung Quốc, đang được lưu giữ tại Trung tâm Công nghệ Sinh học Thực vật - Viện Di truyền Nông nghiệp.

Phương pháp nuôi cấy, đánh giá về các đặc điểm sinh học thực hiện theo Trịnh Tam Kiệt (1975); Trịnh Tam Kiệt và cộng sự (1986); đánh giá sự mọc và độ dày của sợi nấm theo Schwantes (1971).

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Mô tả hình thái nấm

Mũ nấm hình phễu, kích thước 10-20cm đường kính, khô, chất sợi, màu vàng tối bản; mép mũ đầu tiên cuộn vào trong sau đó trải phẳng ra, lượn sóng ít hay nhiều. Thịt nấm màu trắng, mỏng ở mép, hơi dày phía dưới. Phiến nấm men xuống, xếp sát nhau, đôi khi dính lại, màu trắng. Cuống nấm gần như hình trụ, dài 7-10 cm, dày 1,5-2 cm, chất sợi, hơi đàn hồi, màu trắng tới màu gần như màu mũ nấm. Bào tử trong suốt, nhẵn, hình elip oval, kích thước (5,5)6,5-7,5(8) x (4)5,5-6,5 μm . Mọc đơn độc hay

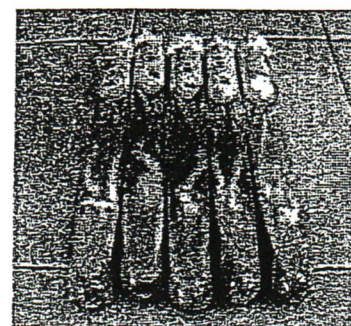
thành cụm trên đất rừng phía Bắc và Tây Bắc Trung Quốc. Là loài nấm ăn quý mới được nhập từ Trung Quốc để nuôi trồng chủ động ở Việt Nam.

Hình 1. Quả thể nấm Cốc lớn
Clitocybe maxima

3.2. Nghiên cứu sự mọc của sợi nấm trên môi trường thạch

Khi nghiên cứu sự mọc của nấm trên môi trường thạch ở nhiệt độ khác nhau (20 -22°C; 24 - 26°C; 28-30°C), chúng ta thấy ở nhiệt độ 24 - 26°C và 28-30°C, hệ sợi nấm *Clitocybe maxima* có màu trắng muốt, hệ sợi dày, tốc độ mọc sợi nhanh, đạt từ 254,6 - 286,4 μm /giờ, có sự hình thành quả thể nhưng muộn. Ở nhiệt độ 20 -22°C hệ sợi mọc chậm hơn, tốc độ mọc 218,2 μm /giờ, hình thành quả thể sớm khi sợi chưa mọc kín bề mặt thạch. Khi hệ sợi nấm phủ kín bề mặt thạch vẫn giữ chúng trong điều kiện nuôi sợi, quả thể có thể mọc ra khỏi ống nghiệm và hình thành mũ nấm nhưng rất nhỏ và không phát triển thành thực.

Hình 2. Sợi nấm và quả thể trong nuôi cấy thuần khiết